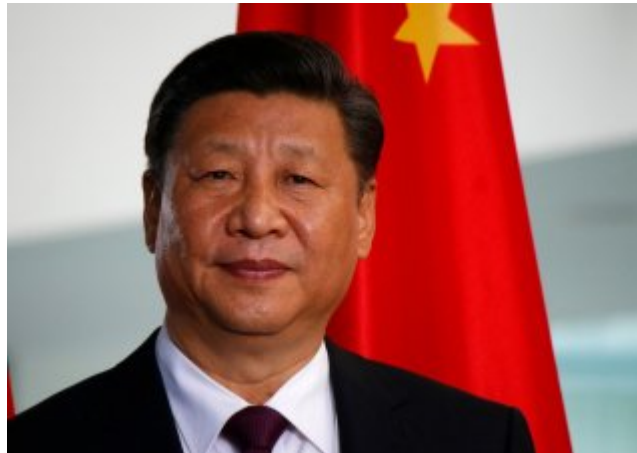

Sblížení USA a Číny nepřijde rychle

Ni nationalinterest.org/feature/us-china-rapprochement-will-not-come-quickly-206132

19. ledna 2023

Ministr zahraničí Antony Blinken navštíví Čínu na začátku února na cestu, která byla dohodnuta během setkání prezidenta Joe Bidena s čínským prezidentem Si Ťin-pchingem na Bali v Indonésii dne 14. listopadu. Bali, zejména dohoda – jak ji charakterizuje oficiální text summitu v Bílém domě – o „udržování komunikace a prohlubování konstruktivního úsilí“ v řadě bilaterálních a globálních problémů. Oba lídři se zavázali pokračovat v takovém úsilí prostřednictvím „společné pracovní skupiny“ a také „diskutovali o důležitosti rozvoje zásad, které by tyto cíle podpořily“ a umožnily Washingtonu a Pekingu „zodpovědně řídit soutěž [USA-Čína]“. Podle čínského odečtuna schůzce na Bali by obě strany „podnikly konkrétní kroky, aby vrátily americko-čínské vztahy zpět na cestu stabilního rozvoje“.

Během dvou měsíců od Bali však bylo jen málo důkazů o „konkrétních akcích“ nebo „konstruktivních snahách“ v tomto směru, které zahrnovaly buď společnou pracovní skupinu, nebo pokrok ve vývoji zásad, které by vedly bilaterální vztahy. Ano, došlo k dalším bilaterálním schůzkám na vysoké úrovni: ministr obrany Lloyd Austin se krátce po summitu na Bali setkal se svým čínským protějškem v Kambodži; Náměstek ministra zahraničí Dan Kritenbrink a vrchní ředitelka Bílého domu pro Čínu Laura Rosenbergerová cestovali v prosinci do Pekingu, aby projednali

Blinkenovu nadcházející návštěvu; a ministryně financí Janet Yellen se setkali Čínský vicepremiér Liou He v Curychu dne 18. ledna. Zůstává však nejasné, co když bylo na těchto schůzkách dosaženo nějakého podstatného pokroku: údaje z USA naznačují, že z velké části sestávaly z výměn předvídatelných témat a že američtí představitelé z velké části zopakovali potřebu „odpovědně řídit konkurenci“ a „udržovat otevřené komunikační linky“ – minimalistická fráze, která se ve Washingtonu stala standardní charakteristikou současného účelu americko-čínské angažovanosti.

Mezitím se zdá, že se Peking a Washington v podstatě vrátily na předbalijskou trajektorii vzájemné nedůvěry a obviňování. Obě strany nadále provádějí politiku, která se zdá být zaměřena více na konkurenci a konfrontaci než na hledání cest ke spolupráci. Zdá se, že to bylo jasné i na Bali, když Biden (opět podle shrnutí schůzky v Bílém domě) zdůraznil, že „USA budou i nadále energicky soutěžit s ČLR, včetně investic do zdrojů síly doma a sblížování úsilí se spojenci a partnery po celém světě.“ Kritenbrink a Rosenberger zopakovali toto základní poselství v Pekingu, než se rozhodli „prozkoumat možné cesty spolupráce tam, kde se zájmy [USA a Číny] protínají. V poslední době koordinátor indicko-pacifické politiky Bílého domu Kurt Campbell 12. ledna veřejně zopakoval, že „dominantním rysem vztahů mezi USA a Čínou bude i nadále konkurence“.

Peking má své vlastní důvody pro přijetí konfrontačního postoje, včetně svého rostoucího přesvědčení – posíleného nedávnými důkazy –, že Spojené státy v zásadě provádějí hospodářskou a vědeckotechnickou (S&T) strategii omezování vůči Číně a zároveň oslabují svůj závazek „jedna Čína“. ohledně Tchaj-wanu. V reakci na to Peking jasně sleduje širokou strategii maximalizace svého globálního bohatství, moci a vlivu ve srovnání se Spojenými státy a zároveň potvrzuje svou vůli bojovat o Tchaj-wan. Čínští lídři se pravděpodobně také hrbí, protože čelí domácí nejistotě a zranitelnosti v důsledku nedávného zvratu Pekingu od jeho strategie „nula Covid“.

Existuje také několik důvodů, proč Washington sám táhne za věcnou a konstruktivní spolupráci s Pekingem. Bidenova administrativa se rozhodně zdráhala přijmout vnitropolitická rizika, že by se asertivní autoritářské Číně jevila jako vstřícná, vzhledem k křehké rovnováze sil ve Washingtonu. V převládajícím prostředí lze vše, co vypadá jako (nebo se tomu říká) „zasnoubení“, snadno charakterizovat a odsoudit jako uklidnění.

Jedním opakujícím se tvrzením ve Washingtonu je, že Spojené státy při několika příležitostech usilovaly o zásadní dialog s Pekingem o klíčových otázkách, ale byly zmařeny, protože čínští představitelé nebyli ochotni nebo připraveni se smysluplně zapojit.

Pravděpodobnější však je, že Peking nebyl ochoten jednat *za podmínek Washingtonu*. Bylo to zjevné během první výměny Bidenovy administrativy na vysoké úrovni s čínskými představiteli v Anchorage na Aljašce v březnu 2021, kdy tehdejší nejvyšší diplomat Pekingu řekl svému americkému protějškuže „Spojené státy nemají kvalifikaci říci, že chtějí s Čínou hovořit z pozice síly“. Jiný vysoce postavený čínský diplomat, který se později vyjádřil k výzvě Washingtonu po „zábradlích“ pro vztahy mezi USA a Čínou, uvedl, že žádné takové zábradlí „by neměly být jednostranně stanoveny Spojenými státy jako hranice chování pro Čínu“.

V neochotě Washingtonu jednat s Pekingem *za čínských podmínek je zde zjevná symetrie*. To byl jeden z důvodů, proč Obamova administrativa před deseti lety nakonec odmítla čínský návrh na „nový model vztahů velmocí“ – protože to bylo vnímáno jako pokus Pekingu diktovat rámec a podmínky vztahu. Ve skutečnosti se zdá, že obě strany věří, že mají dostatečný – ne-li rozhodující – pákový efekt, s nímž mohou odolat ústupkům druhé straně nebo podléhat jejím preferencím a prioritám v bilaterální agendě. To je důvod, proč tvrzení Washingtonu, že Peking nemá vážný zájem o vyjednávání o klíčových bilaterálních otázkách, se téměř jistě odráží v čínském vnímání, že samotný Washington nemá skutečný zájem o věcná jednání.

Před Blinkenovou návštěvou příští měsíc byla tato rovnice posílena zjevným vnímáním ve Washingtonu, že americká strana nyní může mít větší vliv na Peking, protože čínští lídři se současně potýkají s domácími problémy (po změně politiky Covid) a podnikají diplomatická „ofenzíva šarmů“, která má zlepšit globální image Číny v důsledku jejího dřívějšího „přesahu“. Pro Bidenovu administrativu je vhodné spočítat, že to dává Washingtonu navrch. Vyvolává však riziko, že si zaměníme skutečnou čínskou touhu věnovat se zásadním způsobem v klíčových otázkách – které, jak bylo uvedeno výše, američtí představitelé jsou již ochotni odmítnout jako neupřímné – s čínským pocitem zranitelnosti, který umožňuje Washingtonu reagovat minimálně a/nebo se snažit získat jednostranné ústupky z Pekingu.

Peking skutečně vyjádřil to, co je téměř jistě skutečný – a větší – zájem o konstruktivní zapojení. Čínský text ze setkání Xi-Biden na Bali byl obsáhlejší a podrobnější než americká verze o potřebě trvalého dialogu a o řadě bilaterálních a globálních problémů, které by měly být řešeny prostřednictvím „strategické komunikace“ a „pravidelných konzultací“. Peking navíc opakovaně kritizoval Washingtonskou charakteristiku vztahu jako primárně konkurenčního a místo toho zdůrazňoval, že bilaterální spolupráce by měla být posílena a maximalizována.

Tato témata zopakoval čínský ministr zahraničí Qin Gang, který bude Blinkenovým hlavním hostitelem v Pekingu a který byl právě 30. prosince po osmnácti měsících jmenován čínským velvyslancem ve Spojených státech. U příležitosti svého odchodu z Washingtonu, Qin publikoval dva články pro americké publikum, jeden v *The National Interest* a jeden ve *Washington Post*. Kromě odvolání Xiho poselství na Bali Qin napsal, že Spojené státy a Čína „by si měly a mohou navzájem naslouchat, zúžit naši mezeru ve vnímání světa a prozkoumat způsob, jak spolu vycházet na základě vzájemného respektu, mírového soužití, a oboustranně výhodná spolupráce.“

Zavzpomínal na své časté cesty po Spojených státech během svého působení ve funkci velvyslance a vyzdvihl své rozsáhlé interakce s úředníky, vědci, obchodníky a novináři: Čínská perspektiva."

Jak se dalo očekávat, Čchinovy články na rozloučenou byly ve Washingtonu většinou zamítnuty jako typicky chabé a/nebo neupřímné čínské snahy o veřejnou diplomacii. Ve skutečnosti obsahovaly standardní čínské diskusní body o otázkách, jako je Tchaj-wan a Ukrajina; otřepaná propaganda o takových věcech, jako je snaha Pekingu o globální „společenství se společnou budoucností lidstva“; a opakující se tvrzení, že odpovědnost za zlepšení vztahů mezi USA a Čínou spočívá především na straně USA: „Čínští lidé hledají, aby se Američané rozhodli správně.“

Qinovi se údajně během jeho působení ve Washingtonu dostalo od Bidenovy administrativy jen málo pozornosti na vysoké úrovni, částečně proto, že byl vnímán jako něco víc než jen mluvčí takové čínské rétoriky nebo jako jeden z pekingských arogantních a nepřijemných diplomatů „vlčích válečníků“. Oznámení o jeho jmenování ministrem zahraničí tak vyvolalo mnoho komentářů o tom, zda to nebyl špatný odhad ze strany Washingtonu. Někteří pozorovatelé odmítli myšlenku promarněné příležitosti s Qinem s odůvodněním, že pekingská velvyslanci a dokonce i jeho ministr zahraničí nejsou ve skutečnosti klíčovými hráči při formulování čínské zahraniční politiky. Zdá se však, že tato zpětná omluva pouze posílí dojem – v Číně i jinde –, že Washington není ochoten se s Pekingem podstatně zapojit.